

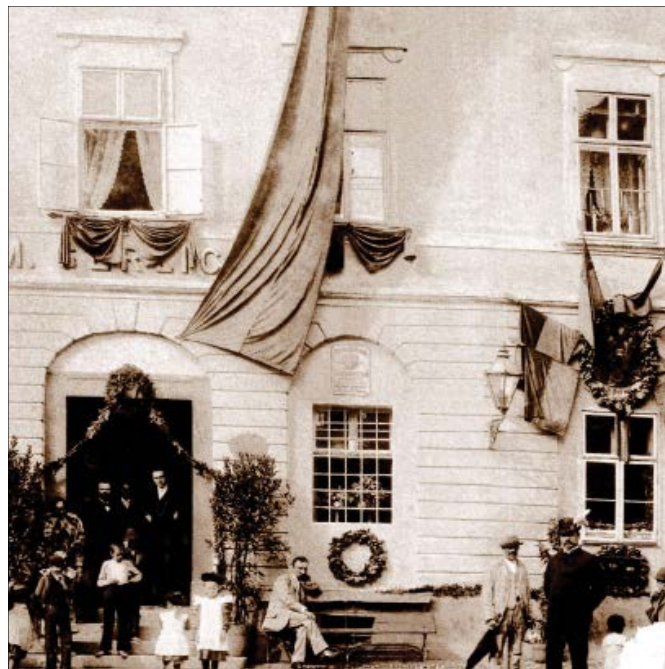
PŘÍLOHA ODERSKÉHO ZPRAVODAJE

Vzpomínka na starostu a čestného občana města Oder Julius Gerlicha

Při letošní podzimní návštěvě oderského městského hřbitova jste určitě v jeho zadní části u hřbitovní zdi zaregistrovali vysoký černý žulový pomník se strohým německým nápisem: „RUHESTATTE der Familie JULIUS GERLICH“, bez udání jakýchkoli jmen i časových údajů. V letošním roce tomu bylo 100 let, co zde oderský farář Johann Bača 17. října roku 1913 doprovodil, spolu s tehdejší oderskou veřejností, na poslední cestě poslance Slezskeho zemského sněmu v Opavě a dlouholetého starostu i čestného občana města Oder - pana Julius Gerlicha. Vydejme se tedy v této vzpomínce alespoň stručně po jeho životní cestě.

Starosta města Oder Julius Gerlich v letech 1867 až 1897.

Rodný dům J. Gerlicha

Dne 10. března roku 1826 se v Odrách v domě č. p. 26 na Hranické ulici narodil Michaelovi Gerlichovi¹, obchodníkovi se smíšeným zbožím, a jeho ženě Theresii, rozené Müller², v pořadí již čtvrté dítě³, syn Julius. Narodil se v čase budování starého města, kdy řemeslníci pod okny domu právě pokládali kamennou dlažbu v ulicích i na náměstí. Jakoby to zvěstovalo, že právě narozený občanek bude ve své dospělosti aktivně pokračovat ve zvelebování města. Malého Julia pokřtil v kostele sv. Bartolomě-

je farář Franz Ludwig, za účasti patronů - obchodníce se sukem Johann Gerlich⁴ a barvířského mistra Josefa Heydenreicha.

Julius prožil své dětství v mnohočlenné rodině v Odrách. Základní farní školu navštěvoval nedaleko rodného domu. Měšťanskou školu a pravděpodobně i reálné gymnázium pak absolvoval v Opavě.

Dne 26. září 1853 spojil 24letý Julius Gerlich ve Fulneku svůj život s 22letou Albertine Herzmannsky⁵, dcerou majitele fulnecké továrny na textilní zboží.

1. Michael Gerlich (*12.9.1794 Odry-Nové Město, č. p. 18 / †28.8.1858 Odry, č. p. 26), starosta Oder v letech 1828 - 1839 a 1850 - 1854.

Byl bratrem oderských továrníků Josefa Kazimíra Gerlicha a Viktora Mathiase Gerlicha a starosta Julius Gerlich byl tedy jejich synovcem.

2. Theresie Müller (*9.10.1796 Odry-Nové Město / †24.6.1880 Odry, č. p. 26), dcera Josefa Müllera, mistra barvíře látek v Odrách.

3. Julius Gerlich měl celkem 12 sourozenců, z toho jich 7 zemřelo předčasně v mladém věku. Jeho mladším bratrem byl prof. Ing. Eduard Gerlich, profesor železničních staveb na proslulé universitě ETH v Curychu.

4. Johanna Gerlich, rozená Schwarz, pravděpodobně babička Julius Gerlicha a matka Michela Gerlicha.

5. Albertine Herzmannsky (*1.4.1832 Fulnek, č. p. 37 / †28.6.1922 Odry, č. p. 26), dcera továrníka Franze Gerlicha z Fulneku a Josefy, rozené Herzmannské.

Svědky při svatbě jim byli I. F. Regnier⁶, mechanik z Fulneku, a Josef Lanz, ranhojič z Oder. Měli spolu čtyři děti - Konrada⁷, pozdějšího privátního úředníka a amatérského fotografa (*1857 Odry/ †1916 Moravská Ostrava), předčasně zemřelého Juliuse, jun. (*1856 Odry/ †1891 Odry) a Huga (*1865 Odry/ †1890 Odry) a dceru Albertine (*1854 Odry/ †1924 Odry).

Po svatbě se Julius Gerlich věnoval obchodování s textiliemi, později byl vrchním poštmistrem v Odrách a v letech 1867 až 1897 zastával po dobu 30ti let, jako jeden z nejlepších, úřad starosty města. Byl také poslancem Slezského zemského sněmu v letech 1878 – 1883 a 1885 – 1889 a předsedou okresního silničního výboru v Odrách. Působil v době, kdy se všeobecně ve veřejném životě města projevoval neobyčejný rozmach. Starosta Gerlich se především soustředil na:

- zlepšení zdravotních poměrů ve městě založením infekční nemocnice v Odrách,
- rozšíření a vylepšení městského hřbitova, včetně postavení nové márnice,
- zkrášlení města, zrušením starých příkopů v ulicích předměstí, vydlážděním ulic a jejich vylepšení plynovým osvětlením,
- opravy regionálních silnic a mostů, převážně v údolí Odry a Čermné,
- zlepšování úrovně institucí veřejné správy a vzdělání, zřízením staré měšťanské školy a postavením obecního domu s novou spořitelnou na Radniční ulici,
- založením sboru dobrovolných hasičů, jehož byl prvním velitelem,
- výstavbu nového městského vodovodu, jehož dokončení bylo korunováno postavením kašny na náměstí.

Za jeho dlouholetou a prospěšnou činnost pro město mu císař Franz Josef I. propůjčil v roce 1870 zlatý záslužný kříž s korunou. Rodné město mu věnovalo stříbrný čestný pohár a 1. května roku 1892 byl u příležitosti 25. výročí ve funkci starosty, jmenován čestným občanem města. Toto ocenění získal za velké a dlouholeté zásluhy o rodné město. Slavnostní akt se konal ve vlajkami vyzdobeném obecním domě za přítomnosti celého městského zastupitelstva, úředníků, správy statku a zástupců pěveckého, hasičského, tělovýchovného a ochranného spolku a spolku veteránů. Při příležitosti 70. narozenin Juliuse Gerliche mu v roce 1896 město darovalo obraz v životní velikosti, kte-

rým byl pak ozdoben zasedací sál obecního výboru. Vyvrcholením jeho zásluh však byla audience ve Vídni u císaře Franze Josefa I. Starosta Julius Gerlich zemřel v pozhnaném věku 87 let, 15. října 1913 a je pohřben společně s manželkou a dětmi na městském hřbitově v Odrách.

Hrobka rodiny Juliuse Gerliche na oderském městském hřbitově.
Foto: Pavel Kašpar st., 2012.

Odry 1894. Stavební prvky vodovodního rozvodu (Křížová studánka, filtr a velký vodojem).

6. I. F. Regnier byl zeť fulneckého soukenického podnikatele Franze Herzmannského, který pocházel z Nizozemska. Vybudoval ve Fulneku výrobu strojů pro textilní průmysl.

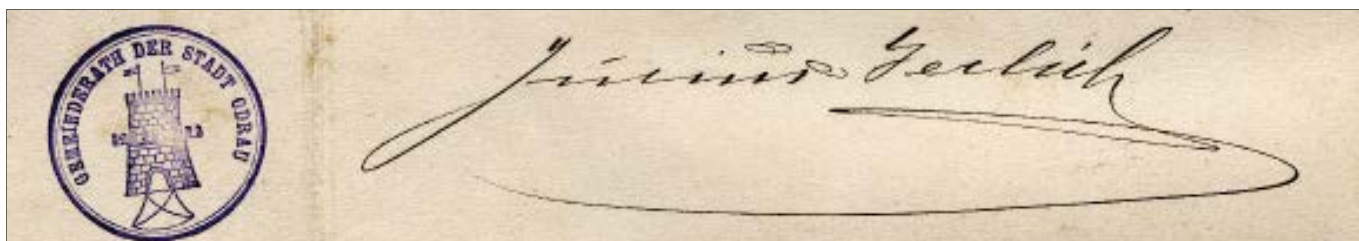
7. Fotografie Konrada Gerliche jsou použity v kronice „Geschichte der Stadt und Gerichtsbezirkes Odrau“.

Odry, 26. září 1897. Slavnostní odhalení kašny na náměstí za přítomnosti představitelů města a okresu.

Stará radnice na náměstí zbouraná v roce 1863 (nalevo) a Kostelní ulice s novou úřadovnou starosty a spořitelnou (napravo).

Úřední podpis oderského starosty Juliuse Gerliche.

Závěr tohoto medailonu doplníme dvěma skutečnými veselými příhodami z vyprávění oderského starosty Josefa Golda⁸:

V osmdesátých letech 19. století byl náš starosta Julius Gerlich přítomen přijetí na recepci císaře Františka Josefa I. v Opavě. Při této příležitosti měl Julius Gerlich, který byl v Odrách současně i poštmistrem, s panovníkem malou rozepři. Jednalo se o stavbu železnice Suchdol n. O. – Budišov n. Bud. Jako poštministr jezdil Gerlich denně se svým poštovním vozem do Suchdolu n. O. a bral tímto vozem s sebou také lidi. Protože dovoz poštovních zásilek a také přepravované osoby byly pro něj ekonomickým přínosem, byl malým odpůrcem stavby dráhy, která byla zrovna vyprojektována. Gerlich byl statný a svérázný muž a to si císař zapamatoval.

Když pak v roce 1908 u příležitosti 60letého vládního jubilea obdržel oderský školní inspektor Ernst Urbaschek zlatý záslužný kříž, odjel do Vídně a poděkoval císaři těmito slovy: „Vaše veličenstvo, školní inspektor Ernst Urbaschek⁹ z Oder Vám děkuje za vysoké vyznamenání“. Císař se na okamžik zarazil a zeptal se: „Odry – máte tam impozantního starostu“ a ukazoval přitom na svůj velký a zahnutý knír. „Jak se jen jmenuje?“ „Julius Gerlich“, odpověděl školní inspektor. „Nechávám jej mockrát pozdravovat“, odpověděl na to císař. Ještě po 25-ti letech si starostu z Oder pamatoval.

V 90. letech 19. století, pobýval starosta Julius Gerlich na léčení v Mariánských Lázních. Jedno-

ho dne při obědě se mu představil neznámý pán se slovy: „Jsem starostou ze Štětina, kde Odra ústí do Baltického moře“. Na to mu odpověděl Gerlich: „Já jsem starostou města Oder, nedaleko odtud Odra pramení a kdybychom ji zadrželi, nemohla by nikdy ústít do Baltického moře“. Následoval oboustranný smích a známost byla uzavřena.

Článek ke 100. výročí úmrtí Juliuse Gerliche připravili členové HVS Odry:

text: Pavel Kašpar st.

překlady: Karel Gold

fotografiemi doplnili: Emil Mateiciuc a Pavel Kašpar st.

Použité zdroje:

Anton Rolleder: Geschichte der Stadt und des Gerichtbezirkes Odrau, Steyr, 1903.

Heimatbrief der Stadt Odrau und Umgebubg, str. 4-5, č. 71/1961.

Heimatbrief der Stadt Odrau und Umgebubg, str. 50-51, č. 209-210/1984.

Heimatbrief der Stadt Odrau und Umgebubg, str. 8-10, č. 22/1993.

Rodná matrika Odry Od III, in. č. 1061, ZA Opava.

Rodná matrika Odry Od II4, in. č. 1069, ZA Opava.

Rodná matrika Odry Od I 17, in. č. 1067, ZA Opava.

Matrika zemřelých Odry Od I28, in. č. 1078, ZA Opava.

Matrika zemřelých Odry Od I41, in. č. 11723, ZA Opava.

Rodná matrika Fulnek Od IV 7, in. č. 1101, ZA Opava.

Oddací matrika Fulnek Od IV 27, in. č. 1121, ZA Opava.

Obrázky bez uvedení zdroje jsou z archivu Muzejního spolku Rolleder, o.p.s.

Odry, nádraží v roce 1900. Julius Gerlich s manželkou na oderském železničním nádraží.

Obr. 5 Odry, pohled do Hranické ulice s poštovním úřadem po pravé straně ulice (dům č. p. 26), dobová fotografie

8. Josef Gold, starosta města Oder v letech 1925 až 1932.

9. Ernst Urbaschek, v letech 1900 až 1910 školní inspektor pro okres Odry a Vítkov.